

Krabbe

KONGEKRABBE

Status og råd

Kongekrabbe i norsk sone forvaltes av norske myndigheter. Høsten 2009 kartla Havforskningsinstituttet bestanden i Varanger-, Tana-, Lakse- og Porsanger fjorden. I tillegg ble de ytre områdene fra 26°Ø til grensen mot Russland kartlagt.

Indeksen for totalbestanden (krabber med skallengde over 70 mm) var ca. 3,7 millioner individer, og lavere i 2009 enn i 2008. Dette tallet er svært usikkert, og avhengig av hvor store områder som undersøkes. På grunn av kongekrabbe yngelens biologi og atferd, kan ikke rekrutteringen estimeres ved direkte måling. Indeksen for fangstbar krabbe (hannkrabber over 137 mm skjoldlengde) i norsk sone var i 2009 på ca. 500 000 individer, dvs. betydelig lavere enn i 2008 (tabell). Rekrutteringen til den fangstbare bestanden var noe høyere i 2009 enn i 2008, og vil holde seg på samme nivå i 2010.

I 2009 ble det tatt i bruk en bestandsmodell for kongekrabbe for å gjøre risikovurderinger knyttet til et framtidig fiske. Verken størrelsen på bestanden eller størrelsen på uttaket i norsk sone er bestemt. Vurderingene er derfor basert på at bestanden skal gi høyest mulig langtidsutbytte, i tillegg er minimum bestandsnivå lagt inn. Kongekrabbebestanden i norsk sone er langt lavere enn nivået som gir høyest mulig langtidsutbytte, noe som kan bidra til redusert rekruttering. Havforskningsinstituttets råd for 2010 er derfor at det ikke fiskes kongekrabbe i det kvoteregulerte fisket.

Siden 2008 har forvaltning og fangst av krabbe vært delt inn i et avgrenset område hvor fisket er regulert med både total- og fartøyskvoter. Utenfor dette området er det fritt fiske. To slike motsatte forvaltningsregimer på samme bestand skaper utfordringer både for bestandsforskningen og rådgivningen. Landingene i 2009 viser at det ble fanget mer hannkrabbe i det frie fisket enn i det kvoteregulerte området. Siden all krabben tilhører samme bestand, er dette trolig årsaken til de kraftige reduksjonene i bestanden av fangstbar hannkrabbe i 2009.

Fiskeri

Kongekrabbe fiskes med teiner, hovedsakelig i fjordene og i kystnært farvann langs Øst-Finnmark. Ved starten i 1994 var fisket organisert som forskningsfiske. Kommersielt fiske i norsk sone ble innført i 2002, og i 2009 deltok ca. 400 fartøyer. Krabber over 137 mm skjoldlengde kan fanges. Bifangst av kongekrabbe i garn- og linefisket har ført til store problemer i det kystnære fisket i Øst-Finnmark siden 1990-tallet. Sist Havforskningsinstituttet registrerte slik bifangst (2007), så det ut som at problemene hadde tiltatt på torskemark.

Økosystemeffekter av kongekrabbe

Forskningen omkring økosystemeffekter av kongekrabbe har hovedsakelig hatt fokus på spredningspotensialet og effekter på bunnfauna. Merkeforsøk har vist at kongekrabben i hovedsak bare vandrer korte avstander, og at det meste av vandringerne er årstidsvandringer mellom grunt og dypt vann. Enkelte individer, særlig store hannkrabber med rogn, vandrer likevel langt. For at krabben skal spre seg på denne måten, er overlevelse av krabbelarvene avgjørende. Foreløpige studier viser at larven overlever med temperaturer fra $\div 1$ til 14°C , og tåler korttidspåvirkninger fra $\div 2$ til 24°C . Dette indikerer at kongekrabben kan etablere seg i områder både lenger sør og nord enn tidligere antatt.

Forskning på effekter på bunnfaunaen er gjennomført både på norsk og russisk side i Barentshavet. Russiske undersøkelser viser begrensede effekter. På norsk side er effektene betydelig større: både antall arter, størrelse på enkeltarter og mengde dyr generelt i områder hvor kongekrabben har vært lenge er betydelig redusert. Det gjenstår imidlertid mye forskning før konklusjoner kan trekkes.

Kongekrabbe – *Paralitodes camtschaticus*

Utbredelse: Langs kystområdene og til havs i det sørlige Barentshavet, på dyp fra ca. 5–400 m, avhengig av årstid.

Størrelse: Blir sjelden 8 kg, skjoldlengde på 2–23 cm i norske farvann.

Føde: Bunnedyr og planter. Børstemark og små muslinger står øverst på listen over byttedyr.

Kvoteråd: 0

Kvote 2010: ikke fastsatt

Fakta om bestanden:

Kongekrabbe er introdusert til Barentshavet fra Okhotskhavet i Asia, og har spredd seg til områder i hele det sørlige Barentshavet. Naturlig utbredelsestområde er Beringhavet og det nordlige Stillehav. Utbredelsen i Barentshavet går i øst til øya Kolguev, i nord til Gåsbanken og i vest til Kvenangen. I russisk sone har krabben spredd seg mer ut i åpne havområder enn på norsk side. Siden kongekrabben er en fremmed art, er det fokus på eventuelle økosystemeffekter den kan ha.

Krabben er en kaldtvannsart, og finnes helst ved lave temperaturer ($0-5^{\circ}\text{C}$). Den blir kjønnsmoden når skjoldlengden er ca. 11 cm, og går med utrogn hele året før eggene klekkes om våren. Larvene har et pelagisk stadium som varer ca. 1,5 måned før de bunnskrå på grunt vann. Der oppholder yngelen seg de første 2–3 årene.

Kongekrabbe i norsk sone i perioden

2002–2009; bestandsindekser for fangstbar

hannkrabbe, total fangstkvote og beskatningsgrad.

ÅR	BESTANDSESTIMAT FANGSTBAR KRABBE	TOTALKVOTE (STK/TONN)	BESKATNINGSGRAD
2002	690 000	100 000	14 %
2003	1 227 000	200 000	16 %
2004	1 246 000	280 000	22 %
2005	750 000	280 000	37 %
2006	901 000	300 000	33 %
2007	975 000	300 000	31 %
2008	795 000	569 000	73 %
2009	470 000 stk/ 1250 t	894 tonn*	71 %

*) 271 tonn av årskvoten var fanget før toktet startet

Kontaktperson: Jan H. Sundet | jan.h.sundet@imr.no